

ISSN:2245-1021

Nyt fra

DANSK-JØDISK VENSKAB

Nr. 1 - Februar 2015 - 38. årgang

**Indsigt og handling
Side 2**

**DJV - en
nøglepartner
Side 3-4**

**Orr Shalom
Side 6**

**Situationsrapport
fra Jerusalem
Side 7**

**De danske jøders
historie
Side 8-10**

DJV - et fælleskirkeligt arbejde for Israel

Dansk-Jødisk Venskab
Postboks 448
4700 Næstved
Konto 1551 000932 7398

mail: info@djvenskab.dk
web: www.djvenskab.dk
webmaster: Brian Kallehauge

BESTYRELSE:

Eva Ravn Mønbak, formand,
4465 6252. E-mail:
ravn.moenbak@mail.tele.dk

Vagn Mønbak, kasserer,
4465 6252. E-mail:
ravn.moenbak@mail.tele.dk

Filip Graversen, bladsekretær
5765 8989.
E-mail: graversen4171@os.dk

Kirsten Graversen, 5765 8989
E-mail: graversen4171@os.dk

Linda Møller, rejsesekretær,
5056 6414
E-mail: elkaer1@gmail.com

Brian Kallehauge, 21181011
E-mail:
brian.kallehauge@gmail.com

Repræsentant i Israel

Dan Herron
P.O.Box 18407, Ramat Eshkol
91182 Jerusalem, Israel
E-mail: dan.herron@djvenskab.dk

Nyt fra

DANSK-JØDISK VENSKAB

Redaktion:

Greta Axelsen, ansv.red.
3641 0623 E-mail: gax@privat.dk
Eva Ravn Mønbak
se ovenfor
Layout: Greta Axelsen

DJV VOLONTØR

Kontaktperson:
Linda Møller, se ovenfor

ARTIKLER, der gengives i bladet,
dækker ikke nødvendigvis
redaktionens synspunkter

EFTERTRYK

med tydelig kildeangivelse er
tilladt

Nyt fra Dansk-Jødisk Venskab
kan bestilles hos redaktøren eller et
af bestyrelsens medlemmer eller hos:
Dansk-Jødisk Venskab,
Postboks 448, 4700 Næstved

Forsiden:

Jerusalem, december 2014.
Foto: Linda Møller

ISSN:2245-1021

Leder

Indsigt og handling

"Der var en gang en elev, som kom til sin rabbiner og sagde: Rabbi, Rabbi, jeg elsker dig inderligt. Rabbineren morede sig over eleven og sagde: Elsker du mig inderligt? Så sig mig, hvor det gjorde ondt på mig, da jeg vågnede med smerter i nat. Eleven blev forvirret over spørgsmålet og sagde: Jeg ved ikke, hvor det gjorde ondt på dig, men jeg elsker dig inderligt. Rabbineren svarede: Hvordan kan du sige, at du elsker mig, når du ikke ved, hvad der gør ondt på mig, og hvad der gør mig godt?" Denne lille jødiske historie blev fortalt af rabbiner Yechiel Eckstein, der var indbudt gæstetaler til Dansk-Jødisk Venskabs Israelstævne tilbage i 1997. Eckstein er leder af organisationen International Fellowship of Christians and Jews i USA. Historiens pointe er, at kærlighed må ledsages af forståelse, indsigt og handling. Hvis det hele blot er ord, er det ingen nytte til. Der skal handling bag ordene. Dette etiske budskab gennemsyrrer både jødedom og kristendom, der er fuld overensstemmelse mellem Det Gamle og Det Nye testamente. Vi vil ikke blot være Ordets hørere men også dets gørere, for teori og praksis skal hænge sammen, tro er nemlig noget levende, som apostlen Jakob belærer os om i sit brev kapitel 1,22 og 2,14-17.

Den største rabbi af alle, Jesus fra Nazareth, har sagt: "Elsker I mig, så hold mine bud" (Johannes-evangeliet 14,15). Vi ønsker, at vores tro på Israels Gud, sådan som Han har åbenbaret sig i sin søn Jesus, skal give sig udslag i handling. I Dansk-Jødisk Venskab vil vi gerne sammen med jer, kære læsere, række ud med hjælp og omsorg til de svageste i det israelske samfund - også i det nye år.

Vi ønsker alle vore venner et **Godt Nytår 2015** og takker hjerteligt for al støtte til Dansk-Jødisk Venskabs arbejde i Israel igennem det forgangne år og også i forbindelse med vores specielle Chanuka-indsamling, hvor det indkomne beløb er 69.845,-kr.

Vi havde i 2014 en medlemskampagne, og vi kan med glæde konstatere, at vi nåede op på det antal medlemmer, der skal til, for at foreningen kan tilbyde brug af skattefradragsretten. Vi vil gerne igen minde om, at hvis man fortsat ønsker medlemskab af Dansk-Jødisk Venskab, skal medlemskabet fornyes; det koster kr. 100. Vedlagte girokort kan benyttes. På forhånd tak!

Eva Ravn Mønbak
Formand for Dansk-Jødisk Venskab

DJV - en nøglepartner

Af Dan Herron, DJV's repræsentant i Israel

Hanukkah og Jul i Israel

DJV har afsluttet et fint år i Israel. Vores samarbejdspartnere er glade og taknemmelige for vores volontører og finansielle støtte. I dette blad vil jeg give et pift af højtidstemningen fra Jerusalem og Betlehem, fortælle om vores samarbejdspartnere og om min egen volontørgerning, samt introducere vores seneste volontør.

Hanukkah sluttede Lillejuleaften i år, så man kan sige at i år legede

Med fransk volontør og sydafrikansk konvertit på tur i Mea Shearim på Hanukkah-tur

Hanukkah og jul tagfat med hinanden. Nabolaget Mea Shearim, hvilket ligger lige ved siden af hvor jeg bor, bød på flotte lysudstillinger ugen før jul. Her stiller man ikke sit lys under en skæppe, men ved hovedindgangen til sit hus. Juleaften bød på en cykeltur til Betlehem, hvilket viste sig at være en god beslutning transportmæssigt. Der er nemlig rigtig megen trafik i den lille by juleaften! Der var ikke megen fred på jord men masser af sikkerhed. Langs hovedvejen ind til Fødselskirken var opstillet mandskab fra det Palæstinensiske Selvstyre, en mand hver 65 meter med dertilhørende Kalashnikov.

Ahavat Kol Israel - AKI

AKIs leder, Joram, har bedt mig udtrykke en dybfølt tak for DJV's donationer i 2014. Særligt vores Hanukkah-gave rørte ham dybt, eftersom det var den største donation han kan mindes at DJV har givet. Gaven var afgørende for AKI's mulighed for at nå ud til fattige familier i Jerusalem på en menings- og effektiv vis, og DJV er en nøglepartner for organisationen, uden hvilken AKI's aktiviteter ville blive mærkbart begrænset. Han fortalte vidt og bredt om de muligheder pengene giver ham, samt nogle beretninger om enkelte menneskeskæbner som er blevet nået.

Når jeg besøger AKI, så foregår det som regel i deres hovedkvarter i Ma'alot Dafna, men med 25 år på bagen og et vidt forgrenet netværk, så er dette blot et af stederne, hvor AKI når ud til fattige familier. En anden afdeling befinder sig længere nordpå i en

Joram Baruckian ved nogle af de ny erhvervede kørestole

forstad til Jerusalem ved navn Pisgat Ze'ev, særligt et nabolag der hedder Cochav Ya'kov, Jakobs Stjerne. DJV's bidrag har gjort at AKI kan understøtte flere familier på langtidssigt med medicin, etc.

Mens jeg talte med Joram om det pågående arbejde, så kom der en ung far ind i AKI's lokaler og spurgte til en krybbe. Dette vakte min nysgerrighed, for hvorfor er krybber så vigtige? Joram forklarede at det er de af den simple årsag at store familier i små hjem simpelthen ikke har steder at gøre af babyer. Derfor er der rift om krybber.

Under et andet besøg udpegede Israel, Jorams søn og partner, en ny sending kørestole. Joram stoppede op og fortalte om en enkelt ældre kvinde der nærmest var fanget i sin lejlighed,

Fort.s.4

indtil hun modtog en kørestol fra AKI, der gav en relativt høj grad af mobilitet og tillod hende at deltage aktivt i sociale begivenheder og komme rundt til forskellige dagligdags gøremål.

Specialkørestole, bl.a. til børn, er også noget AKI gerne vil bruge vores donationer til. En sådan en kan koste op til \$1,000.

Standarduddelingen ved Hanukkah var poser med madvarer, afhængig af behov og familiestørrelse. Der blev lagt vægt på reelle madvarer og ikke ingredienser til fest, da familierne har bedre gavn af madvarer der kan strække længere. Ca. 300-350 familier blev nået.

Næste højtid på kalenderen er Purim i marts, hvor jødernes sejr over deres rivaler i Perserriket fejres (se Esters bog) og derefter Pesach, hvilket er den helt store uddelingsbegivenhed for AKI.

En stor tak til DJV's venner for de gode gaver og den store velsignelse til Jerusalems fattige.

Orr Shalom

Orr Shalom er blevet min direkte samarbejdspartner, hvor jeg er gået i gang med at undervise og bruge tid sammen med unge plejebørn. Min første opgave har været at være en art storebror for en 15-årig teenager i Mevaseret Zion, en forstad der ligger på et af de højdedrag der omgiver Jerusalem. Hver søndag eftermiddag, der i Israel svarer til mandag, cykler jeg igennem det der hedder Jerusalems Skov, forbi Yad VaShem Holocaust Museum og under den store indfaldsvej til Jerusalem, motorvej 1, for endeligt at stige op til Mevaseret Zion der ligger oppe på toppen af en stigning på ca. 700 højdemeter. Det er ikke en tur mange israelere begiver sig ud på, og jeg har scoret gode point med teenagerne fordi jeg udsætter mig selv for sådanne strabadser. Avinoam, som jeg vil kalde drengen, er ivrig efter selv at låne en cykel, så vi kan tage ud på

Plejeforældre, Abigail og Josef (til højre i billedet) med deres to biologiske børn, israelske volontører og hjemmets tilknyttede psykolog.

ture sammen. Han er i det hele taget en meget kær men sky person, meget venlig og tålmodig, men også en personlighed der skal behandles nænsomt og en dreng der har brug for megen opmuntring. Jeg ved ikke, hvad hans baggrundshistorie er endnu, men jeg kan se at han mangler selvtillid og har haft det svært tidligere. Avinoam går meget op i sport, især styrketræning, så jeg er begyndt at tage ham ud på en legeplads, hvor vi kan lave styrketræningsprogram, hvis vejret tillader det. Når det er dårligt vejr, så laver vi engelsklektier sammen, noget der absolut ikke er Avinoams favoritaktivitet, men fordi han er en flink dreng, så klør han på.

Huset, hvor Avinoam har hjemme, huser 11 børn, foruden de to biologiske børn som fosterforældrene Abigail og Josef selv har (opdagede navne). Som plejeforældre er de nye i rollen. De har haft opgaven i halvandet år, men ser virkelig ud til at trives. De har selv gået på kostskoler som unge, så de har altid haft et hjerte for børn der er væk fra deres forældre, og husker hvor vigtig nogle få gode rollemodeller var i deres egen opvækst, og hvor meget de værdsatte disse. I længere tid

søgte forældreparret efter en måde at udleve hvad der lå på deres hjerte. Orr Shaloms plejefamiliemodel gav dem mulighed for at gøre dette indenfor tidsmæssige og økonomiske rammer som parret kunne bære. Abigail er den forælder der er fuldtids i hjemmet mens Josef også har udegående arbejde som fotograf. Men så mange børn kræver et team, hvilket jeg nu selv er blevet en del af. Derudover er der to piger, der i stedet for at aftjene værnepligt i militæret udfører det som benævnes national tjeneste. De har en rolle meget lig min egen, og hjælper til med lektier etc. Til hvert hus er også knyttet en psykolog og en socialarbejder. Hele teamet, undtagen socialarbejderen og mig selv, kan ses på billedet.

I næste uge begynder jeg at skulle give engelskundervisning til en gruppe piger i et andet nabolag i Mevaseret Zion, hvilket jeg glæder mig til at fortælle mere om i næste udgave af Nyt fra Dansk-Jødisk Venskab.

Fotos: Dan Herron

Volontørhilsen fra Rehovot

Følgende er en hilsen fra DJVs nyeste volontør, som vi har placeret i et meget krævende job for lavtfungerende autister i byen Nes Ziona i det centrale Israel. Det skal understreges at dette ikke er en typisk stilling for volontører, og at placeringen skyldes volontørens specifikke omstændigheder og anmodning om at gøre tjeneste et bestemt sted. Hilsenen giver et godt indblik, hvorfor socialt arbejde i Israel er vigtigt og når mange af Guds små.

Joye Barnhart, volontør for DJV i Rehovot

Mit navn er Joye Barnhart. Jeg kommer fra USA, og har sagt ja til at være volontør et helt år i et hjem for autister. Det var en let sag at melde sig til dette eventyr, men at gennemføre det kan godt gå hen og blive en udfordring. Hjemmet, hvor jeg har min volontørgerning, befinder sig i det centrale Israel og

huser 15 beboere med svær autisme. Syv til otte timer hver dag, fem dage om ugen af mit liv går nu med at leve med 15 voksne, lavtfungerende autister. Min opgave er at være "guide" for dem, hvilket betyder, at jeg hjælper dem med rutineaktiviteter i løbet af en normal dag: f.eks. måltider, badning, gåture og puslespilsaktiviteter, hvilket alt sammen kræver konstant supervision. Alt imens nogle af beboerne er i stand til at hjælpe til med at feje gulve, tørre borde af, eller anden basal rengøring, så er flertallet af beboerne ude af stand til dette.

At gøre tjeneste her de sidste par uger har allerede vist sig at være en af de mest udfordrende og transformerende engagementer, som jeg har oplevet i mit liv. Selvom jeg ikke var så naiv at tro at det ville være let, så var jeg heller ikke bevidst nok om hvad det var, jeg gik ind til. Alligevel har dette været til min fordel, fordi havde jeg vidst hvad det var, jeg ville blive udsat for, så ville det have afholdt mig fra at gøre forsøget. Allerede få uger inde i dette eventyr kan jeg se, at velsignelserne og fordelene langt overstiger bekymringer og udfordringer. Nej, det bliver ikke lige pludselig til en let stilling, men jeg får mulighed for at lære på en måde, som jeg ellers ikke ville få lejlighed til på nogen anden vis. Det er jeg sikker på, fordi det er allerede sket.

Senere i januar og februar ankommer fire nye volontører til Israel, hvor de skal gøre tjeneste i hhv. Beer Sheva og Netanya. Dem glæder jeg mig til at fortælle nyt om i næste nummer af Nyt fra Dansk-Jødisk Venskab.

Hilsen Dan

Hvem tilhører landet Israel?

En *CD-optagelse* fra et seminar arrangeret af Immigranthjælpen, hvor Eva Ravn Møenbak talte over emnet "Landet".

Hvem tilhører landet Israel? Et emne, der er mere aktuelt end nogen sinde.

Kun kr.50 + fors

Bestilles hos:

**Marvel på tlf. 36410623 eller
mail:gax@privat.dk**

Orr Shalom i 2014

af Debbie Faier,
koordinator i
Orr Shalom

Debbie Faier fra Orr Shalom-børnehjemmene sender denne rapport til Dansk-Jødisk Venskabs støtter, dec. 2014

Et tilbageblik...

2014 har været et forunderligt år her hos Orr Shalom. Vi har nu ansvaret for hele 1.400 babyer, småbørn og teenagere som er placeret i kærlige, omsorgsfulde hjem. Vores plejefamilier, husforældre og akutte plejeforældre er ovenud hengivne overfor de børn, der er blevet anbragt i deres varetægt. Vi ser frem til at vokse os stærkere og større i 2015. Vi er så taknemmelige for jeres støtte og vores partnerskab med DJV, og vi håber at vores samarbejde vil blive ved med at vokse i det kommende år.

Hanukkah Orr Shalom Safe Haven Camp – Lys og Drømme

Temaet for dette års lejr var lys, glæde og drømme. Takket være jeres støtte så var vi i stand til at sende adskillelige børn på lejr, og på deres vegne

ORR SHALOM

For Children and Youth at Risk (cc)

Development Department

takker vi jer. Lejrens tema om at lede efter lyset og efterlade mørket blev brugt i mange af lejrens temaer. Børnene, der selv har haft meget mørke i deres liv, var ivrige efter at diskutere disse emner. En populær aktivitet var rapelling (abseiling) i Mitzpe Ramon krateret. En af drengene, Ramon, var absolut lamslået og bange for at stige ned med rebet. Aktivitetslederen forsikrede ham om, at han ikke behøvede at gennemføre aktiviteten, men han insisterede: "Jeg vil overvinde min frygt, og jeg er i stand til at gennemføre." Han råbte dette ud over krateret så alle kunne høre, og med megen frygt, bæven og tårer begyndte han sin nedstigning, mens han gentog sit mantra: "Jeg ved jeg kan. Jeg giver ikke op". Han nåede bunden og blev budt velkommen med jubel og skulderklap. Han sagde, at det var den bedste oplevelse han nogensinde havde haft.

Børnene foretager sig også mere almenyttige ting, såsom at samle skrald og bygge langtidslærpladser, der kan bruges af dem selv og andre i fremtiden. Orr Shalom prøver at binde sine årlige lejre sammen. Fordi Hanukkah er forbundet med temaet om olien, der mirakuløst brændte otte dage i templet, så havde

børnene lavet olivenolie fra oliven, de selv havde plukket på den forudgående lejr under Løvhyttefesten. De var meget spændte på at anvende deres hjemmelavede olie, og er i det hele taget glade for praktiske projekter, hvor de kan se et resultat af deres fælles indsats.

Tak fordi I var der for os i 2014

Vi takker virkelig jer, vores danske venner, for at have været vores partnere igen i år i vores bestræbelser på at hjælpe Israels udsatte unge. Med jeres hjælp, så kan vi fortsætte med at give disse børn gode, kærlige hjem og den afgørende støtte, som de har så megen brug for, til at overkomme deres alvorlige trauma, genopbygge deres liv, og i sidste ende opnå en mere sikker og stabil fremtid. En stor tak til jer alle i DJV!

Situationsrapport fra Jerusalem

Af Linda Møller, DJV's rejsesekretær

Jeg har endnu en gang haft det privilegium at besøge Israel, denne gang en uge i november, lige efter DJVs Israel-konference. Det var dejligt at gense landet og mine mange venner.

Hjertestrik

Med mig i kufferten havde jeg adskillige farverige og smukke trøjer, huer, vanter og sokker fra mange trofaste kvinder rundt om i Danmark, som er flittige med strikkepindene og producerer masser af godt baby- og børnestrik i gode naturmaterialer såsom uld, hør og bomuld til israelske børn. Stor tak til alle jer!

Denne gang blev al hjertestrik doneret til "Bead Chaim", som er en hjælpeorganisation, der rækker ud til kvinder, som vælger at føde deres babyer trods vanskelige familiære og økonomiske forhold. Lederen Sandy Shoshani og en af hendes medarbejdere modtog tøjet. Vinteren var så småt sat ind og med den et voksende behov for vintertøj, og stor var glæden, da tøjet blev afleveret.

Orr Shalom

Michael Fisher og Yair Medalion havde under deres ophold i Danmark i forbindelse med DJVs konference anledning til at besøge et psykiatrisk behandlingshjem for teenagere i Nordsjælland, - min tidligere arbejdsplads. De blev så begejstrede for besøget og den professionelle tilgang på stedet (bl.a. brugen af sundhedspersonale i den pædagogiske behandling) at Michael Fisher spurgte, om jeg ville aflægge et besøg på et af Orr Shaloms hjem "Reut" i Jerusalem og dele ud af mine erfaringer. "Reut" er et lukket hjem for 24 drenge, som alle har været udsat for alvorlig vanrøgt og misbrug. Jeg tilbragte en udbytterig formiddag sammen med lederen, Eli Gmara, som også er psykolog. Vi udvekslede erfaringer og talte om ligheder og forskelle for børns vilkår på institution, og hvilken indsats, der er bedst at gøre under de givne vilkår

Terrortrussel

Mens jeg var i Jerusalem oplevede byen endnu et terrorangreb. En araber i bil kørte ind i en gruppe passagerer, som stod og ventede på letbanen og slog uskyldige mennesker ihjel og sårede endnu flere. Det var det andet terrorangreb af denne type, hvor en bilist kørte ind i en gruppe ved et af togets stoppesteder. Denne nye form for terror skaber en øget angst og håbløshed i befolkningen, især hos forældre med skoleøgende børn, som ofte venter på toget til og fra skole.

Vi spadserede tilfældigt forbi på vej hjem fra byen kun få timer efter angrebet (stoppestedet ligger bare få hundrede meter fra DJVs lejlighed), og vi blev vidner til, hvor ond og destruktiv terror er og blev slået af den fortvivelse, der følger i dens kølvand. Der er stort behov for forbøn om beskyttelse mod terror og trøst til de familier, som er ramt.

Foto: Linda Møller

De danske jøders historie

Af Edith Theis-Nielsen - 5. del

I marts måned 2014 fejrede Det jødiske Samfund i Danmark 200-året for Den Kongelige Anordning af 29. marts 1814, hvor kong Frederik VI bestemte, at de danske jøder skulle være lige med de danske borgere. Dette frihedsbrev til de danske jøder vil vi gerne være med til at markere, om end deres ligestilling først blev fuldstændig med grundloven i 1849. I dette og følgende numre af Nyt fra Dansk-Jødisk Venskab fortsætter vi artikelserien om de danske jøders historie. Artiklerne bygger på flere kilder for at sikre alsidigheden, men det er et skøn, hvad der er medtaget. Formålet har været at give et overblik over de danske jøders historie med fokus på, at jøderne kom til Danmark i forskellige bølger og repræsenterer mennesker med meget forskellig baggrund, hvortil kommer, at der har været vigtige begivenheder for jøderne, som er beskrevet uden dog at være udtømmende. Til gengæld er der litteratur-henvisninger til hvert afsnit, så læseren selv har mulighed for at studere videre på emnerne. Dansk Jødisk Museum har hjulpet med at pege på mulige kilder og leveret enkelte billeder.

Fattigvæsen og indvandring

Det jødiske samfund fik lov til at beholde sit fattigvæsen efter 1814 og være politiet behjælpelig med at gøre opmærksom på fremmede jøder uden opholdstilladelse. Det svarede til jødernes eget ønske, at der blev holdt igen på indvandringen af fremmede jøder, så deres trygge forhold i landet ikke blev truet af for mange udefra. Efter 1814 hedder det jødiske samfund konsekvent "Det Mosaiske Troessamfund" og generelt erstatter ordet 'mosaisk' ordet 'jødisk'. Jøderne takkede i de følgende år med en række store legater ikke blot til egne trosfæller, men til det almene bedste. Det varede dog nogen tid, inden 1814-anordningen slog igennem, så der også var lighed i adgangen til embeder.

Dåb og assimilation i 1800-tallet

I kølvandet på ligestillingen med 1814-anordningen fulgte assimilationen, men den var begyndt før, og nogle jøder lod sig døbe. De forskellige kilder spekulerer i om de omvendte gjorde det for lettere at få et embede i det offentlige, eller om det virkelig var ud fra religiøs overbevisning. Men i hvert fald ved man, at jøder lod sig døbe både før og efter Grundloven gav religionsfrihed i 1849. Indtil da talte det jødiske trossamfund flest medlemmer uden for det lutheranske.

Grundloven var også begyndelsen på en emancipation, men Michael Hartvig skriver i sin jødiske historie, at det ikke var let hverken for jøderne eller det omgivende samfund. Flere jøder gjorde sig bemærket både i litteratur og journalistik: guldalderdigteren Henrik Hertz; Politikens stifter, Georg Brandes, som var en

kontroversiel person enten elsket eller hadet, og som havde svært ved at forlige sig med sin jødiske oprindelse. Dog lod han, der erklærede sig fritænker og ateist, sin datter af "velovervejede grunde" døbe lige inden hun døde tidligt af difteritis! Brandes ambivalens deltes måske også af andre.

Indtil Grundloven havde det religiøse været kernen i den jødiske identitet, men i løbet af 1800-tallet opstod flere grupperinger af mindre religiøse jøder. Synagogens gudstjenester gennemgik også reformer i 1800-tallet. Samtidig levede ortodoksien også videre, og der kom spændinger. Oplysningstiden havde sået frø, som også jøderne blev påvirket af. Nogle af de døbte jøder studerede teologi og blev præster i den danske kirke.

Grundloven 1849: rettigheder og pligt

Ved denne lov fik Danmark ubetinget religionsfrihed, og jøderne vandt ved dette især med paragrafferne 81-84. Det blev fulgt op i 1850 med en lov, som ophævede indskrænkninger i "fremmede jøders" ret til at bo i Danmark, så jøder ikke var anderledes stillet end andre fremmede. Også den jødiske edsafklæggelse blev mere nutidig i 1864. Nogle særrettigheder med hensyn til jødernes hviledag, lørdag, blev samtidig ophævet, så rettigheder og pligter fulgtes ad. Jøderne beholdt dog deres eget fattigvæsen, og de betalte - udover almindelig skat som andre - også "fattigskat" til deres fattigkasse, som dog ikke dækkede alderdoms understøttelse. Som et "anerkendt trossamfund" måtte det Mosaiske Troessamfund underkaste sig statens kontrol i visse henseender.

De danske jøders historie

Velstand og mere assimilation

Til forskel fra situationen omkring 1814-anordningen, så var befolkningen indstillet på de ændringer, som Grundlovens ligestilling betød. Blandt andet i erhvervslivet hvor tallene for beskæftigede viser, at jøderne i højere grad var i liberale erhverv som læger, sagførere, journalister og kunstnere, handel og bankvæsen i 1906 sammenlignet med 1834 jf Michael Hartvigs citater i sin jødiske historie. Alt i alt havde de københavnske jøder oplevet en stigende velstand, og det gjaldt også deres boligforhold.

Ved århundredskiftet var det jødiske samfund i Danmark velstående, de fleste var født her i landet, og aktive i samfundslivet både verdsligt og åndeligt. De fleste i København tilhørte overklassen, og der var hjælp til de mindre velstillede. Det var en bybefolkning, selv om de i 1802 fik mulighed for at købe jord. Flere jøder oprettede stiftelser, som også kom andre til gode end medlemmer af det jødiske samfund. Hanne Soldin, enke efter boghandler Solomon Soldin, oprettede en stiftelse med fundats i 1876, hvor huset i Skindergade 34 blev bestemt til "boliger for uformuende og aldrende enker eller ugifte fruentimmer.." mod en beskeden leje.

Soldins stiftelse – huset i Skindergade 34, København, var oprindeligt boliger for uformuende enlige ældre kvinder.

Foto: ETN

Samtidig voksede også assimilationen dels gennem skolegang, dels gennem blandede ægteskaber. Slutskridtet på assimilationen var dåb og skete ofte i forbindelse med de blandede ægteskaber, hvilket igen påvirkede tilvæksten til det jødiske samfund, da disse børn næppe blev jøder. Samtidig faldt den jødiske

befolkning i løbet af 1800-tallet stærkt i provinsen. Mange drog til København, mens andre nemmere blev assimileret, fordi de levede spredt og isoleret fra andre jøder. Modtrækket mod assimilationen er zionisme og jødisk nationalisme, og samtidig er der især i andre europæiske lande en slags kamp for religiøs genfødsel.

I løbet af 1800-tallet svandt antallet af jøder i provinsen ind, og der var næsten ikke nogen tilbage i 1901. De boede alle i København. Samtidig var jødernes demografiske sammensætning i 1801 "sund" i demografisk forstand med mange unge, og man kunne finde en ægtefælle i samme aldersgruppe. Men efterhånden som assimilationen kom til, så blev det sværere, og befolkningstilvæksten blandt jøderne faldt.

Litteratur:

Som Del 1 og 4

J.P. Trap: Kongeriget Danmark, bd. I. Indledende beskrivelse af Danmark, Kjøbenhavn og Frederiksberg, København: G.E.C. Gad 1906, s. 299. Online (om Soldins stiftelse)

Emil Elberling: Jødernes tal i Danmark, nationaløkonomisk tidsskrift, 3. række, bind 1, 1893

Læs 6. del af "De danske jøders historie" i det kommende nummer af
Nyt fra Dansk-Jødisk Venskab, der udkommer
marts/april måned 2015

Besøg

**Dansk-Jødisk Venskabs
hjemmeside, hvor du finder
nyttige oplysninger om DJV,
artikler, volontørbrochure m.m.**

www.djvenskab.dk

Webmaster: Brian Kallehauge

Påskemåltid

Bestil et "messiansk
påskemåltid"
til din menighed i uge 13
Læs mere på DJV's
hjemmeside:

Tilmelding senest 14/2-2015

www.djvenskab.dk

Skal du flytte?

Hvis du skifter adresse og fortsat gerne vil modtage vores blad, er det meget vigtigt, at du meddeler dette direkte til os, idet Post Danmark ikke længere returnerer blade som ikke kan leveres på grund af adresseændring. Tak for hjælpen.

Venlig hilsen redaktionen

Medlemsskab i DJV

Nu er det tid til at forny dit
medlemskab for 2015. Det koster
kr. 100,- pr. år. Benyt venligst
vedhæftede girokort.
Tak for din støtte.
Redaktionen

Tværkirkelige bedemøder for Israel i 2015

"Bed om fred for Jerusalem"

(Salme 122,6)

Møderne, der ledes af Eva Ravn
Mønbak, er åbne for alle
interesserede. Til hvert møde er der
informationer fra Israel.

Den 3. onsdag i måneden
kl. 19.30 er der bedemøde for Israel

Møderne finder sted i
Apostolsk Kirke, Filippavej 3,
1972 Frederiksberg C

Hjertelig velkommen

Kære venner

Jeg vil gerne takke alle jer, der har været med til at gøre 2014 til et bedre år for de fattige og nødstedte i Israel, som gennem jeres mange gaver har fået nyt mod og håb.

Ikke mindst vil jeg TAKKE alle jer, der var med til Chanuka-indsamlingen, som i år er på i alt kr.69.845,-. Dette har givet os mulighed for at yde en ekstra kærkommen støtte her sidst på året.

2015 byder på mange nye udfordringer og gennem vort blad vil vi holde jer orienteret om arbejdet. Vi håber, at I fortsat vil være med til at række ud til de mange fattige i Israel.

I DJV vil vi meget gerne også i dette år yde en indsats i Israel, ved vores volontører og ved donationer til vores samarbejdspartnere i Israel. Tak for at I er med.

Godt Nytår - shalom
Vagn Mønbak, DJV's kasserer

Kvittering for gaver og kontingenter til Dansk-Jødisk Venskab

November 2014:

Christa Lauritzen Vogt 300, Anthony C.D. Martins 200, Solveig & Karl Kühn 200, Kirsten & Filip Graversen 200, Lena Lumholtz 100, Elding 600, Bertil Rostved 100, Kirsten Jønsson 300, Ninna Pedersen 500, Kirsten Steffensen 300, Inge & Kim Thinggaard 135, Lis & Johan Due 1000, Freddy Juul Nielsen 100, Else Lange 300, Aage Heide Sørensen 300, Kristina & Jan Poulsen 500, Else & Jens Erik Pedersen 200, Brian Kallehauge 200, Anonym 100, Tage Barrit Nielsen 150, Lisbeth Scharla-Friis 100, Gerda Hedeby 300, Anette Pugh 300, Else & Bent Lyngbye 300, Lillian Lindholm Jensen 500, Jytte Lyngroth 100, Margaret O'Neill 100, Luise & Mogens Lind 200, Else Hansen 100, Solvei Irene Svenningsen Kloster 200, Anna Boelskifte 200, Anne Maria Zachariassen 175, Arne Toldam 100, Jens Hartvig Madsen 100, Margit Irene Olsen 100, Kirstens Pedersen 100, Birte Guttermann 100, Inger Ravndrup Thomsen 100, Annette Lund Kolthoff 100, Agner Christensen 1000, Lilly Jensen 500, Niels Kristian Nygaard 100, Aase Helene Nielsen 600, Martha Hansen 1100, Annette Millardet 200, Alice & Erik D. Nielsen 200, Lisa Lauridsen 200, Eva Marianne Iversen 100, Bodil Nielsen 1000, Inge Marie Kristensen 100, Janne Jensen 200, Levi A. Hansen 300, Anita Nørgaard 100, Frimenigheden Kristent Fællesskab 1000, Ruth Gregersen 100, Fællesskabsaften Bornholm 735, Edith Jensen 600, Anita Steffensen 100, Anonym 100, Carl Christian Jensen 200, Ellen Hansen 600, Kirsten T. Hansen 100, Leon Jensen 1100, Niels E. Flensted-Jensen 200, Christian Nissen 300, Eva Westerdal 1000, Kirsten Mogensen 100, Ole Jensen 300, Anonym 1501, Lissi & David Herron 1000, Bjarne Kühnrich 500, Greta Larsen 1000, Ulla Laursen 100, Exodus 500, Tove Sandborg Olsen 1000, Egon Falk Lauritsen 250, Else M. Pedersen 200, Inger Margrethe Blomhøj 2000, Søren Bøgel Pedersen 150, Lis Bech 200, Kurt E. Clausen 100, Dora Bjørneboe 1500, Jens Toft Sørensen 100, Anonym 7000, Helga Nygaard Nielsen 3100, Kirsten Nielsen 100, Erik Fanøe 100, Gisela Kühn 200, N. Klosterboe 100, Henning Madsen 100, Christina Elisabeth Leinum 100, Inger Gilbert 100, Christa Ross 100,

Chanuka: Lena Lumholtz 400, Maria Madsen 250, Bertil Rostved 500, Sonja & Henning Næsager 400, Johanne & Asger Nielsen 1000, Ane Marie Rasmussen 300, Gudrun Larsen 100, Rigmor Gundfelt 600, Anne-Grethe Pedersen 200, Gerda Hedeby 1000, Bente Hammer 500, Eva & Ove Stage 500, Jytte Lyngroth 400, Ole Erik Kristjansen 60, Else Hansen 100, Margit Irene Olsen 900, Kirsten Pedersen 400, Birte Guttermann 200, Annette Lund Kolthoff 900, Niels Kristian Nygaard 400, Grethe Jensen 150, Irene Bjerre 800, I. Jørgensen 300, Lisa Lauridsen 300, Kaja Redam 500, A.V. Moos 2000, Else M. Haahr Rasmussen 200, Torben Gørgens 300, Emma & Iver Pedersen 200, Inge Marie Kristensen 200, Anna-Grete & Svend Høy 500, Ketty Rasmussen 1000, Brigitte Torp 2500, Jette Rieck 100, Birta Hansen 500, Anonym 300, Lilly Nielsen 100, Carl Christian Jensen 100, Kirsten T. Hansen 600, Grethe Kathrine Knudsen 500, Kirsten Mogensen 2200, Merete Frølund Jensen 150, Ulla Laursen 1000, Nina & Arne Melchior 250, Lisbeth Frølund Jensen

100, Else & Jens Erik Pedersen 500, Immanuel Kasse 1000, Lis Bech 150, Lillian Lundbæk 300, Kirsten Nielsen 500, Børge Boesen 700,

December 2014:

Eli Nielsen 200, Elding 600, Kirsten Jønsson 300, Ninna Pedersen 500, Kirsten Steffensen 300, Inge & Kim Thinggaard 135, Anonym 100, Jens Toft-Sørensen 100, Else & Jens Erik Pedersen 200, G. & H. Marsbøll 200, Tage Barrit Nielsen 150, Brian Kallehauge 200, Hava & Bjørn Andersen 150, Anette Pugh 300, Martin Ruben Dam 400, Lissi Ankjær Nielsen 500, Doris Ingrid Larsen 500, Agnes Poulsen 250, Ketty Rasmussen 1000, Helen & Aage Kornbek 400, Anonym 1501, Alice & Helge Aaberg 5200, Kristina & Jan Poulsen 500, John & Annette MN. Hollænder 100, Anne-Grethe Pedersen 100, Anonym 2100, Arne Toldam 100, Tommy Vestesen 200, Kirsten Hansen 100, Lene Dige 100, Eva Johanne Nielsen 200, A.V. Moos 2000, Grethe & Erik Sørensen 200, William Marcher 500, Ruth Pedersen 7.500, Frede Pedersen 7600, Poul Otto Hansen 250, Hanne Petersen 300, Brita Rahbek Hansen 300, Susanne Plenborg 100, Grethe & Tage Sørensen 500, Lola Christensen 100, Kirsten Nielsen 1000, Lise Sønderby 100, Jens Schytt 100, Gerda Hedeby 300, Nanna Brix 100, Herdis Pedersen 300, Noomi Grønbech-Dam 200, I.C.Hansen 400, Inger Ravndrup Thomsen 100, Hans Thomsen Midtgaard 2100, Levi A. Hansen 300, Anita Nørgaard 100, Helge Pahus 100, Meta Kristensen 200, Anette Clausen 100, Erik Jensen 2000, I. Jørgensen 300, Lilly Nielsen 100, Birgit Askholm 150, Anna Wendelboe 4000, Kirsten Bak Reith 1000, Niels E. Flensted-Jensen 100, Rigmor Gundfelt 500, Ernst Mathias Jessen 300, Ole Hamann 1000, Lilian Constance Bakae 1700, Knud Møller-Christensen 200, Niels Kristian Nygaard 500, Annette Falk Sheye 100, Henrikka Øregaard 200, A.V. Moos 3000, Unni B. Neerskov 1000, Axel Elias Tuxen 2100, Inger S. Munksgaard 100, Anne-Grethe Pedersen 100, M. & F. Kaltoft 200, Ellen Molin 200, Eli Nielsen 1000, Exodus MC 500, Aage Woller 350, Anna E. Jørgensen 300, H.P. Lodahl 1000, E. & I. Pedersen 100, Hugo Larsen 500, G.Lund-Jensen 400, Søren Bøgel Pedersen 150, Kaja Redam 500, Gudrun Larsen 100, Dora Andersen 100, Lilli Myss-Frederiksen 100

Chanuka: Ove P. Edil 310, Mrk. S. 2000, Inga Hansen 200, Jens Schytt 200, Nanna Brix 400, Anette Clausen 100, Bodil Nielsen 750, Gudrun Larsen 300

November og December 2014:

Fattige og nødstedte jøder

Kirsten & Filip Graversen 800, Jens Toft-Sørensen 400, Flemming Madsen 1000 Orr Shalom, Kathleen O'Neill 1500, Margaret O'Neill 900, Kirsten Genach 1500 AKI, Birte Guttermann 200 Orr Shalom, Evangelieforsamlingen 2000, Anni Bak Frank 500, Kirsten Frost Christensen 4000, Mrk. Ekko 100, Knud E. Wraa 100, Lilli Myss-Frederiksen 600 Jøder til Israel

Bladet: Anonym 1000

**Gaver til Dansk-Jødisk Venskab er
fradragsberettigede efter gældende regler.**

Du kan nå det endnu!

Spændende og anderledes

Israel til fods

Pris: 2200 kr. ved rettidig tilmelding, ellers 2500 kr. Flybilletter, entréer til attraktioner og museer uden for det planlagte program og obligatorisk rejseforsikring (der dækker evt. hjemtransport) skal lægges oven i prisen og betales individuelt af deltagerne.

Fuld forplejning er inkluderet i turprisen fra aftenen d. 26/4 indtil de afsluttende dage i Jerusalem, hvor vandrehjemmet sørger for morgenmad, og turbudgettet dækker udgifter til madpakker. Man er selv ansvarlig for aftensmad fra d. 1.5.

Tidspunkt: 26/4 – 3/5.2015

Tilmeldingsfrist: 1.marts 2015

NB: Begrænset antal pladser

Koncept: Todages vandretur i det nordlige Israel; én hviledag i Tiberias; todages ørkentur ved det Døde Hav; to dage afslutningsvis i Jerusalem. Hjemrejse 3. maj.

Du skal være minimum 18 år og i god fysisk form.

Overnatning: Camping og vandrehjem.

Rejseleder: Dan Herron

**For yderligere informationer og tilmelding henvises til DJV's hjemmeside:
www.djvenskab.dk**

Foto: Dan Herron

Udgiver: Dansk-Jødisk Venskab, Postboks 448, DK-4700 Næstved